

Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang, Besluit kwaliteit kinderopvang en Regeling Wet kinderopvang; de maatregelen per 1 januari 2018

Versiedatum 25 januari 2018

Algemeen

De Wet IKK is per 1 januari 2018 van kracht. Niet alle maatregelen gaan al op 1 januari 2018 in. Een aantal maatregelen gaat een jaar later in, en soms ook is er sprake van een invoeringsperiode.

De Wet regelt een aantal kwaliteitsitems op hoofdlijnen. De verdere uitwerking vindt plaats in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB), het zogenoemde 'Besluit kwaliteit kinderopvang'. Er zijn ook kwaliteitsmaatregelen die uitgewerkt worden in een Ministeriële regeling ('Regeling Wet kinderopvang').

Voor de uitwerking van een aantal maatregelen wordt in de Regeling verwezen naar de meest recent aangevallen Cao Kinderopvang en de meest recent aangevallen Cao Sociaal Werk. De meest actuele informatie hierover vind je op de website van FCB: <https://www.fcb.nl/wat-verandert-1-januari-2018-de-cao-kinderopvang>.

In dit document zetten we de maatregelen op een rij die **per 1 januari 2018** zijn ingegaan. Daarnaast bevat dit document een overzicht van de invoeringsdata van de maatregelen die op een later tijdstip ingaan.

1. Pijler: De ontwikkeling van het kind staat centraal

Maatregel:	Concretisering pedagogische doelen in pedagogisch beleid
Vindplaats:	AMvB (Besluit kwaliteit)
Inhoud:	Concrete uitwerking van de pedagogische doelen in beleid en uitvoering. In de wet zijn de vier pedagogische doelen van Riksen-Walrave opgenomen als definitie van 'verantwoorde kinderopvang'. Die pedagogische doelen zijn: het bieden van emotionele veiligheid; het bevorderen van de persoonlijke competentie; het bevorderen van de sociale competentie; de socialisatie van kinderen door overdracht van algemeen aanvaarde normen en waarden. Deze doelen worden in het pedagogisch beleidsplan concreet uitgewerkt en zijn zichtbaar in de praktijk.
Actie:	Screenen en eventueel aanpassen van het pedagogisch beleidsplan. Adviesaanvraag oudercommissie bij gewijzigd pedagogisch beleid. Implementatie in de uitvoeringspraktijk.
Maatregel:	Elk kind een mentor
Vindplaats:	AMvB (Besluit kwaliteit)
Inhoud:	Aan ieder kind wordt een mentor toegewezen. De mentor werkt op de groep waar het kind is geplaatst. Zij volgt de ontwikkeling van het kind, is het eerste aanspreekpunt voor ouders (en in de BSO ook voor het kind). De mentor hoeft niet per sé één van de 'vaste gezichten' van het kind te zijn.
Actie:	Omschrijving inhoud mentorschap, opnemen in pedagogisch beleidsplan. Adviesaanvraag oudercommissie bij gewijzigd pedagogisch beleid. Implementatie: toewijzen mentoren aan kinderen, schriftelijk vastleggen, communiceren aan ouders.
Maatregel:	Structureel volgen ontwikkeling
Vindplaats:	AMvB (Besluit kwaliteit)
Inhoud:	Pedagogisch medewerkers hebben ieder kind 'in beeld' en volgen het in zijn ontwikkeling. Zo kunnen ze aansluiten bij de ontwikkeling van het kind en het stimuleren de volgende stap te zetten. Een kindvolgsysteem is niet verplicht, wel een planmatig volgen en registreren. Vanuit de dagopvang is de overdracht naar basisonderwijs en BSO als maatregel opgenomen. In de dagopvang wordt aan ouders periodiek een gesprek over de ontwikkeling van hun kind aangeboden. De ouder is niet verplicht op dit aanbod in te gaan. In de BSO is een periodiek gesprek met de ouders geen verplichting, maar vinden gesprekken plaats als dat nodig of gewenst is. Eventuele bijzonderheden in de ontwikkeling worden gesignaleerd en er wordt actie op ondernomen. In het pedagogisch beleidsplan is opgenomen hoe dit wordt georganiseerd.
Actie:	Vastleggen in pedagogisch beleid hoe de ontwikkeling van kinderen wordt gevolgd en geregistreerd, hoe hierover met ouders wordt gecommuniceerd. Vastleggen hoe om wordt gegaan met signalen en hoe, indien nodig, externe expertise wordt betrokken. Dagopvang: vastleggen hoe de overdracht naar basisschool en BSO is geregeld. Adviesaanvraag oudercommissie bij gewijzigd pedagogisch beleid. Implementatie structureel volgen ontwikkeling kinderen ¹ .

¹ Als hierbij sprake is van een wijziging van een regeling omtrent het verwerken van persoonsgegevens van werknemers (privacy) of een regeling inzake voorzieningen die gericht zijn op of geschikt zijn voor personeelscontrole, dan heeft de OR instemmingsrecht op die wijziging. De OR heeft adviesrecht als door de eventuele invoering of aanpassing van een kindvolgsysteem sprake is van invoering of wijziging van een belangrijke technologische voorziening.

2. Pijler: Veiligheid en gezondheid

Maatregel:	Actueel beleid veiligheid en gezondheid
Vindplaats:	AMvB (Besluit kwaliteit)
Inhoud:	Ontwikkelen actueel beleid Veiligheid en Gezondheid. In het beleid worden grote risico's onderkend en worden maatregelen getroffen. Ook wordt beschreven hoe kinderen geleerd wordt om te gaan met kleine risico's. Het beleid en het daarbij behorende plan van aanpak wordt ontwikkeld samen met de pedagogisch medewerkers. Het beleid en plan van aanpak worden actueel gehouden door periodieke evaluatie en na gebeurtenissen die daartoe aanleiding geven (bijvoorbeeld door een verbouwing, ongeval, nieuwe inzichten e.d.). In het beleid Veiligheid en Gezondheid wordt ook de achterwachtregeling opgenomen voor de situaties dat er slechts één pedagogisch medewerker op de locatie is. De achterwachtregeling is dezelfde als in de huidige wetgeving². Daarnaast wordt ook in dit beleid beschreven hoe uitvoering wordt gegeven aan het vier-ogen-principe. Ook dit is onveranderd ten opzichte van de huidige wetgeving. Het vier-ogen-principe geldt alleen voor de opvang van 0-4 jarigen.
Actie:	Ontwikkeling beleid samen met pedagogisch medewerkers. Locatie specifiek maken. Adviesaanvraag oudercommissie beleid Veiligheid en Gezondheid. Implementatie beleid Veiligheid en Gezondheid.
Maatregel:	Kinder-EHBO
Vindplaats:	AMvB (Besluit kwaliteit) / Regeling Wet kinderopvang
Inhoud:	Altijd iemand met een gecertificeerd kinder-EHBO op locatie aanwezig. Vanaf 1-1-2018 moet op iedere kinderopvanglocatie tijdens openingsuren altijd minimaal één volwassene aanwezig zijn die beschikt over een gecertificeerd 'kinder-EHBO' diploma. In de Ministeriele regeling is uitgewerkt wanneer iemand aan de kwalificatie-eis 'gecertificeerd kinder-EHBO' voldoet. Er is hiervoor aangesloten bij de geldende lijst van aanbieders voor de Gastouderopvang.
Actie:	In kaart brengen hoeveel volwassenen beschikken over een certificaat Kinder-EHBO. Per locatie in beeld brengen in relatie tot roostering.³ Certificaten toetsen aan de lijst. Actieplan scholing⁴ EHBO opstellen en uitvoeren.

² De Wet IKK stelt geen nieuwe eisen aan de achterwachtregeling, maar schrijft wel voor dat dit onderdeel wordt van het beleid veiligheid en gezondheid. Een achterwacht is in twee situaties nodig:

- Er is één pedagogisch medewerker op de locatie, waarbij wordt voldaan aan de BKR. In die situatie moet een volwassene op afroep beschikbaar zijn die binnen 15 minuten op de locatie kan zijn.
- Er is één pedagogisch medewerker op de locatie, waarbij niet aan de BKR wordt voldaan (drie-uursregeling). In die situatie moet een tweede volwassene op de locatie aanwezig zijn.

³ De OR en de PVT hebben instemmingsrecht bij vaststelling, wijziging of intrekking van een arbeids- en rusttijdenregeling. Als sprake zou zijn van voorgenomen wijzigingen in het aanstellings-/ontslagbeleid of de vakantieregeling, dan heeft de OR ook op die wijzigingen instemmingsrecht. Let er daarnaast op of de aanpassing van de roostering eventueel leidt tot wijzigingen in arbeidsovereenkomsten/-voorwaarden van werknemers. Daarvoor is in principe (ook) instemming van de werknemer nodig (uitzonderingen daargelaten).

⁴ De OR heeft instemmingsrecht bij vaststelling, wijziging of intrekking van een regeling op het gebied van personeelsopleiding. Ook heeft de OR instemmingsrecht op het plan dat werkgevers volgens de cao jaarlijks moeten opstellen met betrekking tot het scholings- en loopbaanbeleid voor de werknemers, gericht op hun huidig en toekomstig functioneren binnen en buiten de onderneming; dit recht geldt ook voor de PVT of, als er geen PVT is, het personeel.

3. Pijler: Stabiliteit en meer ruimte voor pedagogisch maatwerk

Maatregel: **Maximaal 2 vaste gezichten voor 0-jarigen**

Vindplaats: AMvB (Besluit kwaliteit)

Inhoud: Aan een kind worden twee vaste pedagogisch medewerkers toegewezen. Op de dagen dat het kind komt, is altijd minimaal één van deze twee pedagogisch medewerkers werkzaam. Als de omvang van de stamgroep vraagt om inzet van meer dan twee pedagogisch medewerkers, dan mogen maximaal drie vaste pedagogisch medewerkers aan het kind worden toegewezen. Naast het 'vaste gezicht' kunnen andere pedagogisch medewerkers worden ingezet. Voor kinderen met een flexibele dagen geldt het 'vaste gezichten-eis' niet.

In de uitwerking kun je ervoor kiezen om in een groep met 0-jarigen (horizontaal of verticaal) twee pedagogisch medewerkers in te zetten die de hele week samen de vijf weekdays bezetten (bv. één werkt drie dagen en de ander werkt de andere twee dagen), zoals in onderstaand schema. Je kunt er ook voor kiezen om aan iedere baby twee pedagogisch medewerkers als 'vaste gezichten' te koppelen.

Actie: Roostering aanpassen⁵ zodat twee pedagogisch medewerkers (c.q. drie wanneer meer dan twee pedagogisch medewerkers vereist zijn) met elkaar de hele week werken c.q. er voor elke baby altijd minimaal één van de vaste gezichten werkt op de dagen dat het kind komt.

Aanpassen pedagogisch beleidsplan / locatie specifiek werkplan.

Adviesaanvraag oudercommissie op gewijzigd pedagogisch beleid.

Ouders op de hoogte stellen wie de vaste gezichten van het kind zijn.

Ma	Di	Wo	Do	Vr
PM-er A	PM-er B	PM-er A	PM-er B	PM-er A
PM-er ?	PM-er ?	PM-er ?	PM-er ?	PM-er ?

Maatregel: **Maximaal drie uur per dag afwijken van BKR**

Vindplaats: AMvB (Besluit kwaliteit)

Inhoud: Bij aaneengesloten openstelling van tien uur of meer per dag kan maximaal drie uur per dag worden afgeweken van de vereiste BKR. Daarbij wordt minimaal de helft van de vereiste BKR ingezet. In het pedagogisch beleidsplan wordt opgenomen op welke tijden kan worden afgeweken van de BKR en op welke tijden daar zeker niet van wordt afgeweken. Dit kan per weekday verschillen, maar moet wel voor elke week hetzelfde zijn. Er wordt aantoonbaar maximaal drie uur per dag van de BKR afgeweken. De tijden waarop kan worden afgeweken van de BKR en de tijden waarop zeker niet wordt afgeweken, worden actief naar alle ouders gecommuniceerd.

Actie: Aanpassen pedagogisch beleidsplan en aanpassing roostering⁶.

Adviesaanvraag oudercommissie op gewijzigd pedagogisch beleid.

Actieve communicatie naar alle ouders (vermelden op website en in beleidsplan volstaat niet).

⁵ Zie voetnoot 3

⁶ Zie voetnoot 3

Maatregel:	Inzet anders gekwalificeerden in de BSO
Vindplaats:	Regeling Wet kinderopvang / Cao Kinderopvang
Inhoud:	Er wordt een verruiming beoogd van de kwalificaties waarmee je in de BSO kunt werken als pedagogisch medewerker. Dat betekent dat de lijst in de Cao (mogelijk) wordt uitgebreid. De Regeling Wet kinderopvang verwijst naar de Cao om dit verder uit te werken. <i>Een lijst met verruiming van de kwalificaties voor het werken in de BSO is nog niet beschikbaar.</i>
Actie:	Verdere uitwerking afwachten.

4. Pijler: Kinderopvang is een vak

Maatregel:	Niveau 3F / B2 voor mondelinge taalvaardigheid
Vindplaats:	Regeling Wet kinderopvang
Inhoud:	Pedagogisch medewerkers moeten beschikken over niveau B2 / 3F voor mondelinge taalvaardigheid (gesprekken voeren, luisteren en spreken). Voor de invoering wordt een ingroeiperiode van vijf jaar (tot 1-1-2023) gehanteerd. In de Regeling Wet kinderopvang is bepaald dat de beroepskracht moet beschikken over een bewijsstuk (bijvoorbeeld een certificaat of diploma) waaruit blijkt dat hij het vereiste niveau beheerst. Cao-partijen hebben in de tussentijds gewijzigde Cao Kinderopvang een overzicht gemaakt van diploma's die kwalificeren voor taalniveau 3F / B2 (zie de functiebeschrijving van Pedagogisch Medewerker in bijlage 13 (functieboek)). Ook is een servicedocument beschikbaar met een verdere uitwerking. Op de website van FCB vind je meer informatie.
Actie:	In kaart brengen welke medewerkers getoetst moeten worden. Starten met de medewerkers van wie zeker is dat zij met hun diploma niet aan de taaleis voldoen. Oriëntatie op aanbieders van toetsing en aanbieders van scholing. Scholingsplan taaleis opstellen. ⁷
Maatregel:	Scholing voor pedagogisch medewerkers die werken met 0-jarigen
Vindplaats:	Regeling Wet kinderopvang / Cao Kinderopvang
Inhoud:	Het werken met baby's vraagt om specifieke expertise. Pedagogisch medewerkers die met baby's werken, moeten hiervoor aanvullende scholing krijgen. Hiervoor wordt, net als bij de taaleis, een ingroeiperiode van vijf jaar gehanteerd (tot 1 januari 2023). De Regeling Wet kinderopvang verwijst naar de Cao om dit verder uit te werken. Cao-partijen hebben in de tussentijds gewijzigde Cao Kinderopvang een overzicht gemaakt van de criteria voor scholing m.b.t. het werken met baby's (zie de functiebeschrijving van Pedagogisch Medewerker in bijlage 13 (functieboek) en bijlage II bij het functieboek). Ook is op de website van FCB een overzicht gepubliceerd van het op dit moment geschikte scholingsaanbod voor het werken met 0-jarigen. Ook is een servicedocument beschikbaar met een verdere uitwerking. Op de website van FCB vind je meer informatie.
Actie:	In kaart brengen welke medewerkers geschoold moeten worden. Oriëntatie op aanbieders van scholing 'werken met baby's'. Scholingsplan werken met baby's opstellen. ⁸

⁷ Zie voetnoot 4.

⁸ Zie voetnoot 4

- Maatregel:** **Taaleisen meertalige opvang**
Vindplaats: Regeling Wet kinderopvang
Inhoud: Ook aan het taalniveau van de beroepskracht meertalige BSO (Engels, Frans, Duits) worden eisen gesteld. Per 1-1-2023 moeten beroepskrachten in de meertalige BSO aantoonbaar voldoen aan 3F / B2 voor mondelinge taalvaardigheid Nederlands en daarnaast per 1-1-2018 aantoonbaar aan niveau B2 voor spreekvaardigheid en leesvaardigheid voor de Duitse, Engelse of Franse taal.
Actie: In kaart brengen welke medewerkers getoetst moeten worden. Oriëntatie op aanbieders van toetsing en aanbieders van scholing. Scholingsplan taaleis opstellen.⁹
- Maatregel:** **Geen formatieve inzet vrijwilligers**
Vindplaats: AMvB (Besluit kwaliteit)
Inhoud: Vrijwilligers mogen niet langer formatief worden ingezet. Ze tellen dus niet mee in de berekening voor de BKR.
Let op: De huidige BKR voor de BSO blijft tot 1 januari 2019 van kracht, maar de inzet van een niet-beroepskracht is per 1-1-2018 niet meer mogelijk. Op een BSO-groep van 30 kinderen moeten vanaf deze datum drie beroepskrachten worden ingezet.
Actie: Aanpassen formatie gekwalificeerde pedagogisch medewerkers op basis van BKR.
- Maatregel:** **Opleidingsplan**
Vindplaats: Akkoord IKK / Cao Kinderopvang
Inhoud: In het opleidingsplan moet worden beschreven hoe wordt ingezet op de ontwikkeling en kennisverbreding van pedagogisch medewerkers, en hoe dit geconcretiseerd wordt in de praktijk. In het akkoord is afgesproken dat Cao-partijen zich gaan inzetten dat alle organisaties een opleidingsplan hebben. In het Besluit en in de Regeling worden geen verdere eisen gesteld aan het opleidingsplan.
Actie: Opleidingsplan screenen en aanpassen¹⁰ op eisen m.b.t. taalniveau, kinder-EHBO en scholing voor het werken met baby's.
- Maatregel:** **Beperkte formatieve inzet beroepskrachten in opleiding en stagiaires**
Vindplaats: Regeling Wet kinderopvang / Cao Kinderopvang
Inhoud: Bij formatieve inzet van beroepskrachten in opleiding en stagiaires wordt rekening gehouden met de opleidingsfase. De Ministeriële regeling verwijst naar de Cao om dit verder uit te werken, maar stelt wel als restrictie dat maximaal 33% van de formatief benodigde inzet uit beroepskrachten in opleiding en stagiaires mag bestaan. Het maximum van 33% wordt berekend op locatieniveau en geldt voor de gehele openingstijd. *Een verdere uitwerking van de beperking aan de formatieve inzet van beroepskrachten in opleiding en stagiaires is nog niet beschikbaar. Wel wordt in de tussentijds gewijzigde Cao Kinderopvang verwezen naar de 33%-regeling (zie de voetnoot bij artikel 9.6.2).*
Actie: In beeld brengen formatieve inzet en vergelijking maken met 33% eis. Eventuele aanpassing in roostering¹¹. Verdere uitwerking afwachten.

⁹ Zie voetnoot 4

¹⁰ Zie voetnoot 4

¹¹ Zie voetnoot 3

Maatregel:	Permanente educatie
Vindplaats:	Akkoord IKK
Inhoud:	Om de ontwikkeling van pedagogisch medewerkers te stimuleren, wordt gestreefd naar een landelijk systeem van permanente educatie. Deze maatregel uit het akkoord IKK is niet opgenomen in de AMvB of in de Ministeriële regeling. Begin 2018 is het Leerplein Kinderopvang operationeel geworden. Zie voor meer informatie https://www.leerpleinkinderopvang.nl .
Actie:	Eventueel anticiperen op permanente educatie in opleidingsplan. ¹²

Overige maatregelen

Zoals eerder genoemd, wordt een aantal maatregelen per 1 januari 2019 van kracht.

Dat gaat om:

- Wijzigingen in de BKR: 0-jarigen 1 : 3, 7-13 jarigen 1 : 12, 4-13 jarigen 1 : 11
- Pilots Innovatieve opvang
- Inzet pedagogisch beleidsmedewerker voor beleidsontwikkeling en coaching pedagogisch medewerkers (kwalificatie-eis is in de Cao geregeld).
- Eisen ten aanzien van gedeelde buitenspeelruimte
- Wijzigingen in wetgeving inzake Meldcode (geen nieuwe IKK-eis, wel gewijzigde wetgeving; onderdeel van Beleid Veiligheid en Gezondheid)

Het onderzoek naar de rekensystematiek BKR en de kostprijs wordt momenteel uitgevoerd.

Meer informatie vind je hier:

Besluit Kwaliteit kinderopvang: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0039936/2018-01-01>

Regeling Wet kinderopvang: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0017252/2018-01-01>

Website van Brancheorganisatie Kinderopvang: <https://www.kinderopvang.nl>

Website van SZW: www.veranderingenkinderopvang.nl

Website van FCB:

<https://www.fcb.nl/caos/cao-kinderopvang-1/wat-verandert-1-januari-2018-de-cao-kinderopvang>

¹² Zie voetnoot 4